



Шормо эл, порымлык да гим бер!

38-ше (3374) №,
2018 ий 22 сентябрь,
шуматкече.

ЯМДЕ ЛИЙ

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

0+

«МАРИЙ ЮНКОР» СЛЁТ – ТОКТАРСОЛАШТЕ

Мемнан школым «Ямде лий» газет редакцийын пашаенже-влак унала толыныт. Нуно урокым эртареныт да «Ямде лий» газет нерген каласкаленыт. Мый газет жанр-влак нерген пален налынам. Ынде палем, мо тугай СМИ: тиде – тижка уверым налме йон. Занятийым Людмила Фиколовна Тригорьева вуден, а почеламутым чонаш Христина Александрова туныктен. Мыланем тиде урок пеш келшен, шуко ум пален налынам. «Ямде лий» газетым серышым колташ тижналам.



Н. СЕМЕНОВАН фотожо.

«Марий Юнкор» слёт тендан деке вашка!» проект М.Кастрен ушемьын (Финляндий) полшымыж дене эртаралтеш.

Тиде заметкым У Торъял район Токтарсола школын тунемшыже Валерия Глушкова возен. Лудмекыда, ормалгыштат чай: кузе туге редакций пашаен-влак туныктышыш «савырненыт»? Ала тиде мыскара?! Но вет 1 апрель огылыс! Ала Дублёр кече? Ида мужед, лудшына-влак, радам дене умылтарена. Тений юнкор слётым ме школлашке лектын эртарена. Кызыт марте Морко, Марий Турек (Сардаял) районласе да Республикысе национальный президент школ-интернатысе (Йошкар-Ола) юнкорна-влак дене вашлийынна. Нунылан газетым кузе возаш умылтаренна, мастарлыкыштым тергенна, «Ямде лий» газетын 85 ияш лүмгечыжым пайремленна. Кушкыжмын Токтарсола школышко миенна. Туштат пайдале пашам шуктенна.

– Ончыкыжым школыштына «Юнкор» пырдыжгазетым лукташ тўналына. «Ямде лий» газетлан подпискымат ыштена, – ойлен марий йылмым да литературым туныктышо Татьяна Вениаминовна Смородинова.

Л. СЕМЕНОВА,
тўн редактор.



ПОДПИСКЕ

Почто связь отделенийыште 2019 ийын икымше пельжлан «Ямде лий» газетлан подпискым ыштыза. Индекс – П4696. Акше – 322 тенгеат 56 ыр.

Ачам, авам, ковадат Лийыныт юнкор нунат. А ынде акак-шўжарак Кушкына газет денак. Тау тылат, «Ямде лий»! Эре тыгаяк чолга лий!
Лиана ден Диана СЕМЕНОВАМЫТ.
Марий Турек, Арбор.

Электрон подпискылан 89024668399 номерышке (Tele2) 150 тенгем пыштыза. Вара yamde_lii@mail.ru адресышке серышым колтыза.



Эн сай сүрет

«Любимая школа глазами детей» республикысе йоча сүрет конкурсыш тунгалтыш класслаште тунемше 42 йоча ушнен. Конкурсым эртараш Россий Федераций Кугыжаныш Думын депутатше С.Ю.Солнцева полшен. Удыр-рвезе-влак ныл номинаций почеш: «Мой любимый учитель», «Самый лучший предмет», «Школа будущего», «Мой любимый класс» – сүретым келыштареныт. София Ямбарцева (Национальный президент сымыктыш школ), Максим Яндыганов (3-шо №-ан Советский школ), Дарина Малышева (Бауман лицей), Матвей Фомин (Козьмодемьянскысе «Дарование» интернат-школ) сенгышыш лектыныт. Нунын сүретыштым Кугыжаныш Думышто Туныктышын кечыжлан пöлеклалтше ончереш верандат.

Л.ГРИГОРЬЕВА ямдылен.

Сенгымаш

✓ Йошкар-Оласе 19-ше номеран школын хоржо (вуйлатыше – Е.Г.Кузьминых) «Поют дети России» всероссийский фестивалыште «Кыдалаш да кугурак класслаче хор-влак» номинацийыште I степенян лауреат лумым сенген налын. Тушто түрлө регион гыч 20 эн сай школ хор усталыкшым ончыктен.

✓ Йошкар-Ола гыч «ЗУМ» йоча киностудийын участникше-влак Даниил Видякин, Анна Разгулина да Василий Сараев «Поле семейных побед» всероссийский заочный медиаконкурсышто сенгышыш лекмекышт, «Бумеранг» всероссийский форумыш логалыныт. «Орлёнок» йоча рүдeryш 11-17 ияш 300 икшыве погынен.

Кодшо арнян республикыште ОРВИ дене 2945 эн черланен. Тышеч – эн шукужо йоча-влак.

Кызыт прививкым ыштыме сомыл кая. 26187 йочалан грипп дене черланаме деч прививкым ыштыме.



Эн ару йыран

Мемнан школын пакчаже тений районышто икымше верым налын. Пакча пашам биологийым туныктышо Валентина Зелимовна Фёдорова вуйлатен. Ме кешырым, шоганым, йошкар-рушменым, ковыштам, парентым да түрлө пеледышым ончен куштенна. Кажне тунемше кенежым дежурствышко коштын. Шүкшудым кұрынна, вұдым шавенна, емыж-саскам погенна, мландым пушкыдемденна.

Мланде паша мемнам шукулан туныкта.

Юлия ИВАНОВА.



Историйым шергалына

1799 ий 24 сентябрьыште фельдмаршал Александр Васильевич Суворовын вуйлатыме руш войска Швейцарийыште Альпа курыкым вончымыж годым Сен-Готард перевалыште француз-влак дене талын кредалын. Нуным сенен, тушман-влакын авырымышт гыч лектын, эше ятыр перевал гоч эртен, Российышке каен.

Икымше тунямбал сарыште Галицийский кредалмаш ик эн вианлан шотлалтеш. 1914 ий 26 сентябрьыште генерал Николай Ивановын вуйлатыме руш войска австро-венгр войскам кырен шалатен.

Кужэгер, Шорсола.

27 сентябрь – Воспитатель да йоча-садлаште тыршыше пашаен-влакын кечышт. Нуным шокшын саламлена!

Тений сентябрьыште кок йочасад – Йошкар-Олаште да Медведевыште – почылтын. Чылаже – 305 вер. Марий Эл Вуйлатыше А.А.Евстифеевын ойлымыж почеш, рүдолаште эше кум йочасадым чонат, 900 икшывлан вер лектеш.

Икымше йоча-садым 1863 ийыште Санкт-Петербургышто почмо.

Паша да калык паша верым ситарыме шотышто Марий Эл

Республикын департаментше 7-15 ияш йоча-влаклан «Охрана труда глазами детей» сүрет конкурсым 1 гыч 31 октябрь марте эртарат.

Кукшо кашка нöрымеке, понго шочеш.

Республикысе марий тўвыра рүдер 18-25 ияш ўдыр-влаклан 26 октябрьыште «Удырсий» регион-влак кокласе конкурсым эртарат.

Йодмашым 15 октябрь марте вучат.

Марий чодыраште 921 кўрен маска ила.

Российысе калык-влакын пашашт шотышто федерал агентстве 13-17 ияш йоча-влакым «Весь голос» музык конкурсыш ушнаш ўжеш. 25 октябрь марте йодмашым да видеозаписьман калтыман.



МАРИЙ МУТЧО



БОЯРИНОВА
Галина Никитьевна,
филологий шанче кандидат, доцент

туныктышыжо, 1995 ий гыч – марий йылме да литератур кафедрьште доцент; 2007-2015 ийла – Советский районысо Ёшнур кыдалаш школышто кугурак класслаште марий литературым туныктышо.

Шымлыме паша: 200 наре шанче пашан, 1 монографийын авторжо.

Чаплём: Россий Федерацийын туныктымаш да шанче министерствыжын почётан грамотыжо (2013 ий); Марий кугыжаныш университетын почётан грамотыжо (2002 ий); Марий Эл Республикысе туныктымаш да шанче министерствын почётан грамотыжо (1995, 2001, 2007, 2008, 2009, 2010 ийла); Марий Эл Республикысе Кугыжаныш Погынын почётан грамотыжо (2010, 2015 ийла); «Служение народу. 125 лет Сергею Чавайну» шарнымаш медаль (2013 ий); Марий Эл Республикысе туныктымашын сулло пашаенже (2014 ий).

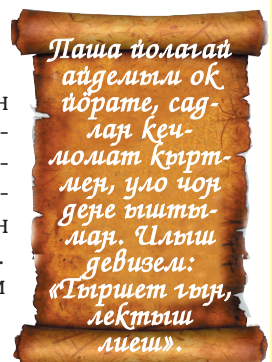
– Галина Никитьевна, ятыр ий руш йылмым да литературым туныктенда. Марий йылме да литератур аланыш кузе толында?

– Национальный образований шотышто институтын филиалышкыже куснымеке, марий литературым келгын шымлаш тўналынам. Чыным каласаш гын, илышем марий литератур дене кылдем манын нигунам шонен омыл. А таче марий йылме деч посна иленжат ом керт. Поснак марий сылнымутым шымлыман да шымлыман, шымлышаш пасу кумда. Эн ондак шанче пашам возаш нелырак лийын. Чыла шке гыч тунемынам, пўым пурын ыштенам, йўдшў-кечыже шинчылтынам. Самырык годем ўнаржат ятыр лийын, чыла вере шуктенам.

– Диссертацийда драматургий дене кылдалтын. Драматургий мо дене Тендам сымыстарен?

– Марий драматургий дене методике материал йўршынат лийын огыл, садлан мыланем темленыт. Икымше эн кугу пашам «Литератур урокышто драмым тунемаш» книга лийын. Методике гыч драмым шымлымашке кусненам, диссертацийымат драме дене возенам. Тиде неле, но моткоч онай жанр. Тудо кок сымыктыш дене кылдалтын – театр да литератур. Тыште айдемын шўм-чонжым почын ончыктымаш тўн лиеш, тудо эреак характер, конфликт дене кылдалтын. Мыланем психологий могоырымат айдемым ончаш онай лийын. Тачат драмым уло кумыл дене шымлем.

Х.АЛЕКСАНДРОВА ямдылен.



Электрон книга ямдылат

Марий Эл Вуйлатыше А.А.Евстифеевын кўштымыж почеш, республикыште учебник-влакым электрон вариантыш кусарыме паша кая. Ты пашан лектышыж нерген Марий Элысе образований да науко министр Н.В.АДАМОВА палдара:

– Книга-влакым ямдылыме дене пырля нунын электрон вариантыштым ыштыме пашам 2015 ийыште тўналме. Марий йылмым тунемме пособийын PDF форматышке савырыме электрон вариантше уло. Чылаже вич тўрлө учебный пособийым (27 тўжем экземпляр) электрон вариантышт дене школлашке колтымо.

Марий Эл Республикысе образований да науко министерстве электрон тунемме ресурсым виандыме шонымаш дене «Марий йылмым тунемына» порталым почын. Кызытеш порталыште 30 утла туныктымо модулым да 40 утла методике материалым верандыме. 2017 ийыште iSpring компаний дене марий

йылме дене электрон тунемме ресурсым ыштыме шотышто вашкылым пидме. Тидын шотышто республикысе семинарым эртарыме. Семинар почеш 10 модулым келыштарыме да порталыште верандыме. Марий йылмым туныктышо-влак, тушко пурен, пашаштышт кучылтын кертыт.

Тений идалык пытымеш тунемме кум пособийым (5-ше да 6-шо класслан олыкмарла кок книга да 4-ше класслан курыкмарла ик книга) савыкташ шонена. Пеленышт электрон вариантышт лиеш.



Л.ГРИГОРЬЕВА ямдылен.

Омоним аршаш

Изи кайыкым ит логал, **вараш!**
Чонгеште нунын деч **вараш.**

Ончо, могай кугу **виса,**
Слонын нелытшым **виса.**

Ондак мылам малаш **возаш,**
Кўлеш почеламутым **возаш.**

Таче шокшо **кече,**
Бургемем кошкенак **кече.**
Л.СОШИН.

Марий шомак-влакым муза.

А	П	А	А	В	У	Ш	А	М	А
П	А	Ч	А	А	Б	К	М	Д	К
А	К	А	Й	Б	А	А	А	Е	О
И	З	Ш	Б	Р	А	Т	К	Д	В
Т	А	О	Л	Ь	О	И	Ш	У	А
Ё	Р	О	Т	С	Д	Ш	К	К	С
Т	Я	Д	В	Е	О	Р	А	О	Е
К	У	О	Н	Н	Й	Я	Д	Ч	С
Ы	Г	К	Н	А	Ы	Р	Я	А	Т
З	А	К	О	К	Г	Ы	Д	А	Р

Ольга СТЕПАНОВА.
Морко, Шап Унчо.

Шочмо йылме

мыйын уло:
Сылне, ямле да мотор.
Шочынак марий улам мый,
Кугешнен илем моткоч.
Валерия КИРИЛЛОВА.

Марий йылме –
шочмо йылме,
Шочмо-кушмо йылмына.
Марий йылмым
йөрталын,
Икте-весым
умылена.
Татьяна ТИМОФЕЕВА.
Морко,
Шўргыял.



Мут поянлык



Пылышым
шогалтен
колышташ
–
пеш тўткын
колыштмаш.

Вожым кол-таш – шуко жаплан пентгыдын веранмаш; сурт-печым чонгымаш.

2. Койыш-шок-тыш, шижмаш пентгыдеммаш.
3. Унала каен, ятыр жап шинчылтмаш; иктаж-мо деке чот шўманмаш.

(Ф.Т.Грачеван «Марий фразеологий мутер» книгаже почеш.)



Йылман гын калык, ок лий тулык.
Семен НИКОЛАЕВ.

Поро шарнымаш

Марий писатель, драматург, артист Арсий Волковын шочмыжлан 95 ий темме лўмеш Юлсер кундем Памар селасе библиотекеште книга ончерым чумырымо. Лудшо-влак драматургын илышыже да сылнымут корныжо, произведенийже-влак дене палыме лийын кертыт.

А.Волков 1923 ий 9 сентябрьыште Оршанке кундем Тошто Крешын ялеш шочын. Ёмыржө мучко театр илыш дене илен. Шуко пьесым, комедий ден драмым возен. Нуным, тўрлө йылмыш кусарен, ятыр театрыште, Москваштат, шындыме. А.Волковым калык кызытат порын шарна.

К.Г.КОНСТАНТИНОВА,
книгагудын тўн методистше.





«Ямде лий»
дене
йолташ лий!

Снимкыште Морко район Купсола школ пеленысе йочасадын «Шонанпыл» кугурак группыш коштшо ньога-влакым ужыда. Воспитатель-влак Галина Геннадьевна Григорьева ден Инна Валериевна Петрова тыге ойлат:

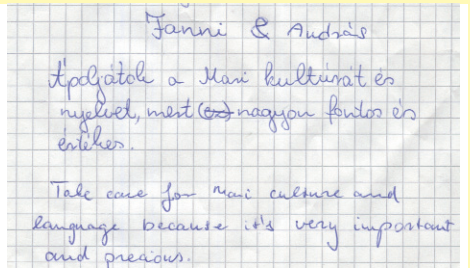
– *Марий йылмым эркын шындараш тыршена, уке гын марий йоча-влак марла мутланен огыт мошто. Тиде пашам ворандаш мыланна «Ямде лий» газет кугун полша.*

Тест Ялозанлык науко доктор В.П. Мосоловын шочмыжлан 24 сентябрьште 130 ий темеш. Йоча-влак, тыланда тестым темлена.

1. Могай повестьште В.П. Мосоловын йоча да самырык годсо илышыже ончыкталтын?
А: «Элнет»; **Б:** «Вүдшө йога – серже кодеш»; **В:** «Вүдшө келге, серже тура».

2. Повестьын авторжо.
А: А. Александров-Арсак;
Б: В. Иванов;
В: В. Юксерн.

Кенеж каныш годым Венгрий гыч кок студент – Ондри Лади ден Фанни Мольнар Гал – Марий Элыште уна лийын. Нуно Йошкар-Олан сөраллыкшым куанен эскереныт. Тұвырам, йўлам арален илымыштлан марий калыклан кугешнен көраненыт. Уна-влак марий вургемым онченят, марий кочкышым тамленыт, марий семым йывыртен колыштыныт. Марий Элым шарнен илаш, уна-влак марий газетым, журналым, йоча книга-влакым пöлекленна. Фанни ден Ондри «Ямде лий» газетым лудшо йоча-влаклан тыгай тыланымашым возеныт: **«Марий тұвырам да марий йылмым пален кушса, тунемза. Тиде моткоч күлешан паша».**



Шарнаш – автограф

 30 сентябрьште Марий самырык театр поэтесе Т. Соловьеван сылымутшо почеш шындыме «Шкет кукун мурыжо» музыкальный драмым ончыкта. Толза!

Л. ИВАНОВА.
Медведево район.

Мардежон мутым руш йылмыш кусарыза. Панкрут мут могай руш мут гыч лийын?

Кроссворд

- Тиде йылме 1920 ийыште кугыжаныш статусым налын.
- Илыш-йўла дене кылдалтше марий йомакын лўмжö.
- Груздь мут марлаже кузе лиеш?
- Марла возыктышын пайрем.
- Марий У ий.
- Тиде пушенгылан марий калык кумалын.
- XV курым гыч XVI курым кыдал марте марий-влак тиде ханстве йымалне иленыт.
- Марий кочкыш.
- Трясогузка мутым марий йылмышке кусаре.
- Марий калыкын семўзгарже.



Чиялтыме клеткылаште могай кок мут лектын?
Кристина ден Михаил РЯБЧИКОВМЫТ.
Советский, Ушнўр.

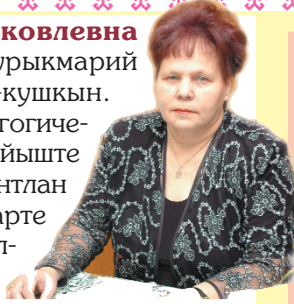
Кинде
 Кинде – тиде мемнан илыш. Ик енат кинде деч посна илен огеш керт. Руаш гыч ыштыме кочкышым: киндым, мелнам, когылым, перемечым, клендырым, печеным да мольмат – чылан йöратен кочкыт. Арам огыл калык, киндым моктен, ожнысек шуко мурым, калыкмутым шонен луктын. «Кинде – илыш негыз», – ойлат. Чынак, кинде деч посна илаш ок лий. Тышеч вес калыкмут лектеш: «Кинде ок шоч – илыш ок лий».

Олеся ВОЙКИНА.
Шернур,
Эшполдино.

Тыште мыняр калыкмутым муыда?

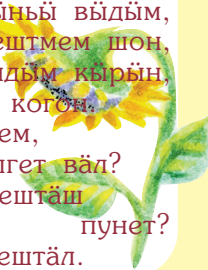
**Елизавета Яковлевна
ЕГОРКИНА Курыкмари**

район Йынгы-Кушыргы ялеш шочын-кушкын. Н.К.Крупская лүмеш Марий кугыжаныш педагогический институтым тунем пытарымек, 1977 ийыште «Ямде лий» газет редакцийыште корреспондентлан пашам ышташ тўналын. Тыште 2009 ий марте кўрылтде тыршен, газетым сўрастарыме сомыллан вуйын шоген. Сулен налме канышыш лекмек, пўтынек сьл-нымут паша дене авалтын. Лудшо-влакым ойлымаш, повесть, почеламут-влак дене куандара.



КЕЧЫВУЙ

Эх, а́нпичы́ ма́мнан ко́го,
Кушкеш ты́штты́ тама́жат:
Тури, кавшта э́че мо́лы –
Шы́был веле а́нжашат!
Сек цўда́жы – тиды́ «кечы́»
Ялжы мы́чкы куза кўш,
Цеве́ремеш тиды́ кечы́нь,
Мана́м сусу́н: «Йы́ле куш!»
Ты́нгыш ша́вем ма́нны́ вьы́дым,
Нўшма́м пиш то́тештме́м шо́н,
Но вет а́м на́л тиды́м кы́рын,
Сы́лны́ ы́леш пиш ко́го.
Кечы́вуем, кечы́вуем,
Ма́м сы́лыкын ша́лгет ва́л?
Нўшма́м ты́нь то́тешта́ш
пунет?
Яра, на́ла́м цы́вешта́л.



ЛЫДЫ ПАРТЫ

– Ларт-ларт, ларт-ларт! –
Шакта йа́р ты́рышты́.
– Мала́н юржы ва́шт
Иэдá вьы́дышты́?
Ла́кда́ пы́сы́нра́к,
Ке́аш келеш то́кы,
А́лдá йы́лерáк, –
Пиш лы́дывлáм покте́м.
Ма ны́ны́ла́н юр?
Ак меша́йы́ ты́ды́,
Шакта сусу́н юк.
Ла́кты́ ма́нны́н
шы́ды́:
– Ко́лда тиша́кок,
Шужыде́лда, видны́?!
Ма́нны́ тала́шенок
То́кына́жы ми́шым.
Шо́мык ка́пка док,
Ко́лым лы́ды ю́кым,
То́лыг паште́кок,
То́пкат веле шу́кын.
Ка́пкам па́чмык, ви́к
Пы́рвэ́й ны́нетшы́,
Миэ́н а́ты́ ли́ш,
Пы́рцы́м пиш чы́нгевы́.



ШАНАВЫ́Л

Йы́рыш кечы́, йы́рыш а́ч,
Толы́н ла́кты́ пы́лжы́ па́ц,
Шакте́н колты́ш лы́ж да́ лож,
Ли ма́ланды́ бнде ны́оц.
У́жам цўда́м: ка́рем ли́ш
«Пўгы́» ви́кта́ я́лжым пиш,
Э́х, цы́режы́, йа́, ма́хань!
Ты́лнен а́нжет о́ршы́ гань.
А ша́навы́л вы́ртеш вел
Ша́гал колты́ш, шы́лен кеш,
Но цеве́ржы́ – сы́нзашто́к,
Су́суэмды́ш ла́чокок.



Е.Я.Егоркина ден Л.П.Ягодарова ик кечын, 20 сентябрьыште, сочыныт. Елизавета Яковлевнан шочмыжлан 65 ий темын гын, Людмила Петровна – 60 ий. Тендам юбилейда дене шокшын саламлена. Пенгыде тазалыкым, кужу ўмырым, еш пиалым, шўм-чон ласкалыкым тыланена. Эре тыгаяк поро да волгыдо кумылан лийза.

«Ямде лий» газет дене мый Курыкмари районисо Пызыкныр школышто тунемме годымак палыме лийынам. Марий йылмым да литературым туныктышем М.В.Пенькова йоча газет дене кылым кучаш кумылан ден шоген, онай увер-влакым лудын. Олыкмарий юнкор-влак коклаште мемнан школысо икмыняр ўдыр-рвезын лўмжат койын. Виталий Петухов, Михаил Кудряшов, илен-толын, лўмлў сылнымут мастар лийыныт.

Мый «Ямде лий» газет дене лишкырак студент жапыште, Марий кугыжаныш университетын историко-филологический факультетыште тунемме годым палыме лийынам. Ик кечын мемнан группысо самырык поэт В.Илларионов ойла: «Курыкмари студент-влакым «Ямде лий» газет редакцийышке ўжит». Тунам тушто Н.К.Крупская лўмеш марий кугыжаныш пединститут деч вара Е.Я.Егоркина пашам ышта ыле. Мый Волков уремыште верланыше «Ямде лий» газет редакцийышке миен толаш келшышым. Пўлемышке пурен шогалмеке, ўрынат колтышым: чылан пырля шинчат. Шола велне З.В.Иванова, В.Б.Исенекков, тўн редактор А.М.Юзыкайн, пурла велне Е.Я.Егоркина, А.И.Петухова, В.П.Соломин. Елизавета

Яковлевна чыла дене палымым ыштыш да мыланна тўрлў пашам пуыш. Йоча-шамычын серышышт ўстембалне ора дене кия! Кушеч тўналашат от пале! Нуным газетышке савык-



ТАУ «ЯМДЕ ЛИЙЛАН»!

таш ямдылаш кўлеш. Ик арня гыч толаш кўштыш. Чыла студент кокла гыч мемнам когынам, Светлана Сидорова (туда пединститутышто тунемын) да мыйым, Людмила Смирнова, «Ямде лий» редакцийышке полшаш кошташ йодо. Тыге мый сылнымут деке шўмангынам. Икымше изи ойлымашем 1978 ийыште йоча газетыште савыкталтын. 1988 ийыште курыкмарла «Йамды ли» газет лекташ тўналмек, 1989 ийыште мыйым редакцийышке угыч ўжыныт да тыге 2014 ий май тылзе марте пашам ыштенам.

2014 ий гыч тачысе кече марте «У сем» литературно-художественный да общественно-политический журналын тўн редакторжо улам. «Ямде лий», «Йамды ли» газетлаште налме шинчымаш кызытсе пашаштем пеш полшат.

Л.ЯГОДАРОВА.

Арбуз

Арбузна ола-вула
Зерла вел койылда.
Шере тамже пеш келша,
Шўвилвўдым йоктара.
Астрахань, Азербайджан,
Волгоград але Кубань.
Кудо вельште сайрак?
Аяр деч посна кондат?
Налмек, тудым мушкына,
Ўстембаке шындена.
Шыжым вел ме кочкына –
Кўргынам эрыктена.

Э.О.ВАСИЛЬЕВА,
туныктышо.

Звенигово,
Нуктыж.



Арбузын
92 процентше
– вўд.

1200
сорт арбуз
шочеш.

Изи шольым

Уло мыйын изи шольым,
Тудо але изирак.
Поктен шуңеже мыйымат,
Лўмжў тудын – Ярослав.

Мария ИЛЬИНА.

Морко, Шўргыял.

Кугу шинчан Афродита

Мый тендам Афродита лўман
улиткем дене палымым ышты-
нем. Тудым пурса пырче гай
изим ашнаш налынам. А муынам
«Отдам в дар» увертарынам
гоч. Улиткем ахатин тўшкашке
(род) пура. Афродитан кужытшо
кызыт 25 сантиметрыш шуэш,
раковиныже 14 сантиметр кўш-
кыла кушкын. Мый улиткем
ончем да куанем: могай тудо
мотор. Кидышкем налам – тудо
кугу шинчаж дене мыйым онча-
леш. Афродита 20 литран кон-
тейнерыште ила. Чыла кочкеш,
ок кычалтыл. Эн чот киярым,
салат лышташым, муно шўмым
(панцирьжым пентгыдемда) йўрата.

Полина СОКОЛОВА.
Медведево, Нужъял.



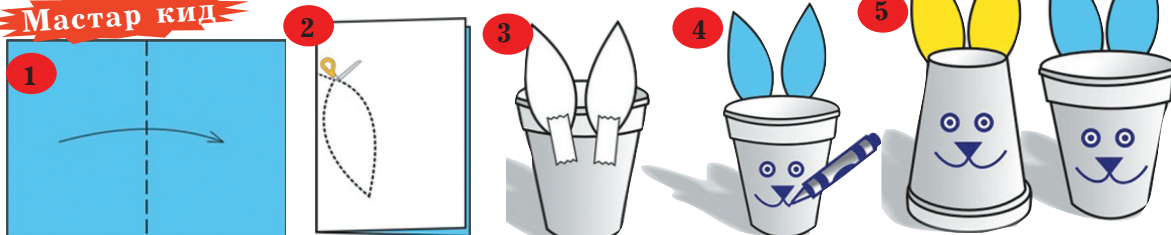
Улитке –
марлаже
шайтан.

Тыгай моллюск-
влак Африкысе пўртгў-
шыштў илат, но сайын ончаш гын, мем-
нан дене лу ий марте илен кертыт.

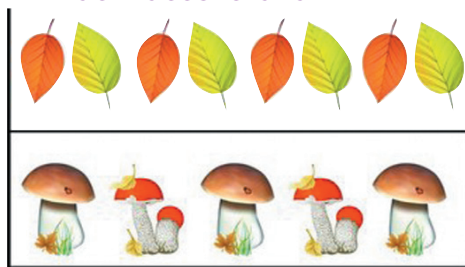
Москвасе 179-ше номеран школын тун-
мшыже Руслан Салимгареев ныл предмет дене
ЕГЭ-ште 400 баллым поген. 2013 ийыште Киров
оласе школын выпускникше тыгаяк сенымашым
ончыктен. **(Интернет-увер)**

Кум ияш Эчан сад
гыч кондымо олмаште шук-
шын кадыргыл-кадыргыл
нушмыжым ужынат, ойла:
– Шукш зарядкым ышта.

Мастар кид



Пластмассе стакан гыч ыштен ончыза.



Умбакыже
мо лийшаш?
Сўретлыза.

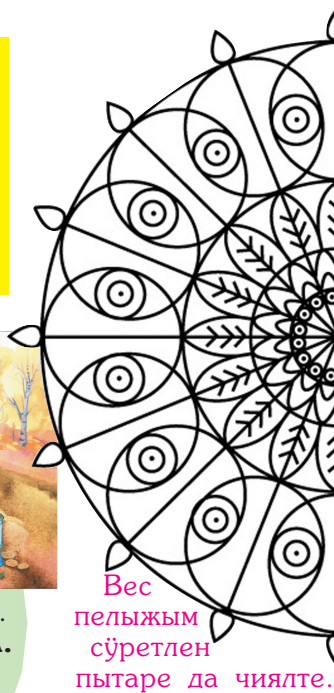
Поян шыже

Шыже

– пакчасаскам погымо
жап. Калык паренгым
лукташ тўналын. Тений
паренгын лектышыже пеш
чапле. Школ пакчаштынат
кокимшо киндым рўж поген
нална. Повар-влак мылан-
на тамле шўрым да паренге
немырым тунемме ий пытымеш шолташ тўналыт.

Ксения БУТЕНИНА.

Морко, Эгерсола.



Вес
пелыжым
сўретлен
пытаре да чиялте.

«Суртвольык да мый»

КОНКУРС!



Виктория ШЕРБАКОВА.
Кужэгер, Шудымарий.



Элина СЕМЕНОВА.
Йошкар-Ола.



**Венера КИРИЛЛОВА ден
Ярослав ГАВРИЛОВ.**
Морко, Кораксола.



Кудо
рада-
мыште
кам-
петке
шуқы-
рак?

Машан
5 кампеткыже
лийын, Мичун –
8, а Качырийын
– кокыт веле.
Чыла кампеткым
ик пакетыш
пыштеныт.
**Ынде кузе
иктӧр
пайлаш?**

Алфавит

«Ӧ» почеш «Пэ»
верланен,
«Э» деч посна возалтеш.
Тудын дене, мый палем,
«Пырысиге» тӱналеш.

«П» воктене «Эр» шога.
Тыштат «Э»-же ок
возалт.
Мутым палем
тудланат:
«Р» ден «Рывыжим» возат.
С.БЕССОНОВА.



Шонал-
те: 96
числа 768
деч мыняр
гана изи?

У жа ва
вер гыч шке
капкылже дечын
10 але 20 пача-
шат кужырак
кужытыш тӧр-
штен кертеш.

Шыжын поянлыкше

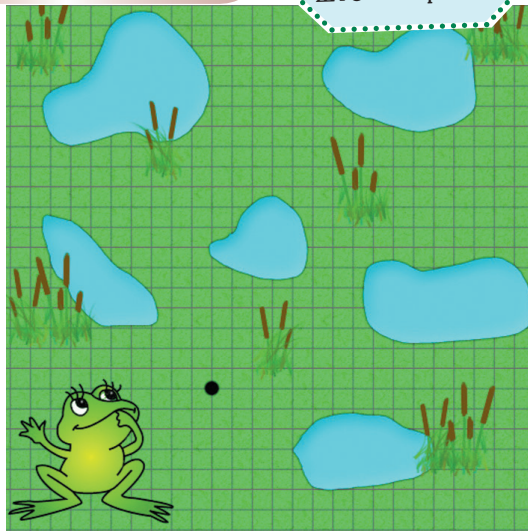
Шыжын ик эн кугу поянлыкше - понто. Понтым погаш
йӧратыше-влак ты пагытым изин-кугун вучат.

Шукшлан
мӧнгыжӧ
корным
ончык-
тыза.

Ен-влак, корзингкам сакалтен, чодыраш,
чашкерлаш вашкат. Утларакше курезым,
ошвонтым, куэвапкам, жов-
вонтым, пундыштӱнвон-
гым погат. Понтым
погымо годым пеш
тӱткӧ лийман: кочкаш
йӧршым але аяраным
сайын ойырен мош-
тыман. Понтым
тӱрлӧ семын ямды-
лаш лиеш: шинчал-
таш, кошташ але кылмык-
таш – тушто шуко тӱрлӧ
витамин уло.



**Виктория
МАМАЕВА.**
Кужэгер,
Кугу Рееж.



У жа ва
кудо вӱд-
лакыш
логалеш?

→ 5 ↗ 2 ↑ 1 ↖ 1
↑ 3 ↘ 1 ↑ 3 ← 1

Корнетым шем точко гыч тӱнал.

Индекс: Марий Элыште,
Пошкырт ден Татарстан
кундемлаште - П4696.
Тираж 1150 экз. Заказ 1729.
Формат – А-4-8.
Директор-тӱн редактор
Л.В.СЕМЕНОВА.

E-mail: yamde_lii@mari-el.ru,
yamde_lii@mail.ru
Сайтын адресше: yamde-lii.pro,
Тел. 8(8362) 45-22-82(факс)

УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК: Марий
Эл Республикысе культур, пе-
чать да калык-влакын пашашт
шотышто министерстве, «Ямде
лий» газет» кугыжаныш унитар-
ный казна предприятий.

Газетым редакцийыште погы-
мо да верстатлыме, «СТРИНГ»
ИПФ ООО-што ямде оригинал-макет гыч
савыктыме. Типографийын адресше:
424006, Йошкар-Ола, Строитель урем, 95.

Газетым Массовый коммуникаций
сферыште да культур наследийым ара-
лымаште законодательством шуктен шо-
гыным эскерыше Федеральный службын
Приволжский федеральный округысо уп-
равленийыштыже регистрироватлыме.
Номер – ПИ №ФС 18-1999,
2005 ий 10 февральыште пуымо.

Газетым Печать да массовый
коммуникаций шотышто
Федерал агентствын окса
полышыж дене лукомо.

0+

Печатыш пуымо жап – 14-00,
фактически – 13-00

Авторын да редакцийын шоныма-
шышт тӱрлӧ лийын кертыт. Се-
рыш-влак мӧнгеш огыт колталт.
Ак – кутырен келшыме почеш.

Редакцийын да издательнын адресше:
424006, Йошкар-Ола, СССР
Вооружённый Вийын
70-ше идалыкше урем, 20 (почтовый)
Энерӱмбал Амстердам, 1
(фактический).